

Список бібліографічних посилань

1. Лазарева Л. В. Специальные знания и их применение в доказывании по уголовному делу: моногр. М.: Юрлитинформ, 2009. 224 с.
2. Щербаковський М. Г. Сутність, структура та цілі використання спеціальних знань у судочинстві. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. пр.* / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 18. 600 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 30.10.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК 351.74(477).331(43)

Анна Миколаївна ЦИРКУЛЕНКО,

слухач магістратури факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-3053-4121>;

Сергій Сергійович ЦИРКУЛЕНКО,

слідчий слідчого відділу Сєвєродонецького відділу поліції

Головного управління Національної поліції в Луганській області;

 <https://orcid.org/0000-0002-2945-9099>

СТАН ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВЕДЕННЯ ВОГНЕВОГО КОНТАКТУ

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію», Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Тому поліцейські уповноважені у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю.

Професійна діяльність поліцейських та їх психічні стани є дуже важливим об'єктом дослідження, у зв'язку зі специфікою умов служби, складності виконання службо-бойових завдань, професійного рівня, фізичних та психологічних здібностей особи.

Саме тому **актуальністю цієї теми** є необхідність враховувати усі чинники, які характеризують боєздатність підрозділів під час проведення завдань, є вміння особового складу справлятися з негативним психоемоційним станом та використовувати тактичні навички, в даних умовах.

Об'єкт дослідження – підвищення рівня підготовки у працівників Національної поліції України.

Предмет дослідження – виконання службово-бойових завдань в умовах ведення вогневого контакту.

Наукова новизна. Виявляється в тому, що ми використовуємо прикладну науку, тобто існуючі знання експериментально розглядаємо для того щоб краще розуміти які методи потрібно розробити задля рішення практичних задач, на складання нових, чи вдосконалення існуючих.

При проведенні спеціальних завдань різного рівня небезпеки, психологічний чинник інтенсивно впливає на психіку працівника, викликаючи патологічні зміни в його поведінці. Успіх бойового завдання базується на двох основних компонентах: рівні професійної підготовки й обсягу оперативної інформації. Враховуючи данні чинники тактична підготовка працівників до дій в особливих та екстремальних умовах має тісно переплітатися з психологічною. Особливості вогняного контакту працівників поліції:

- відстань вогняного контакту у більшості випадків 5–10 метрів;
- право першого пострілу завжди має правопорушник;
- наявність сторонніх осіб в небезпечній зоні;
- найбільш вірогідна кількість злочинів – 1;
- більш вірогідна фронтальна небезпека.

Застосування вогнепальної зброї породжує у поліцейського певні психологічні проблеми, що негативно впливають на виконання поставлених задач. Всі негативні фактори, які впливають на поліцейського в умовах ведення вогневого контакту, можна поділити на дві групи:

- зовнішні (метеорологічні умови, освітленість, шум, будівлі та конструкції, шкідливі речовини, одяг, зброя тощо);
- внутрішні (паніка, заціпеніння, страх за своє життя, тривога, відсутність відчуття простору тощо).

Всі вище перераховані фактори, на жаль, ведуть за собою травмування та загибель поліцейських, які не здатні в екстремальних ситуаціях правильно діяти. Наприклад, в 2016 році у селищі Княжичі 5 правоохоронців загинуло у нічний час у вогняному контакті між собою, намагаючись затримати грабіжників.

Основна проблема вогневої підготовки особового складу полягає в тому, що вона проходить в тирі в спокійному середовищі, де є поліцейський який стріляє – зброя – мішень. Тобто йому ніхто не заважає, єдине, що на нього впливає – це стрільба своїх колег та команди керівника стрільб. Це все не є активним подразнюючим фактором, бо вони є постійними та звичними.

І це є не достатнім для підготовки особового складу, оскільки коли працівник поліції відкритий місцевості, приміщенні будинку тощо. То всі фактори навколо нього впливають на поліцейського, а саме покриття на якому він стоїть/сидить/лежить, відсутність взаємодії з напарниками, самі дії напарників, недостатність освітлення та його наявність, активна протидія правопорушника. Все це унеможлиблює, адекватну оцінку ситуацію поліцейським та реакцію на отриману команду, оцінку погрози та вибір пріоритетних цілей. В результаті ми отримуємо сильний стрес, наслідком якого він може відмовитись від виконання завдань в майбутньому чи у поганому варіанті буде поранений поліцейський чи загинути.

Ускладнюватись це все може за умов недостатньої освітленості, що вона пов'язане зі складністю виявленням цілей. Коли рівень освітленості падає при якому мушка зброї стає не видною на навколишньому фоні, то потрібно опиратися на придбанні м'язами рефлексорну пам'ять, а також використовувати сучасні інфрачервоні технічні засоби.

Методика виконання службових функцій в даних умовах, а це в свою чергу є екстремальною ситуацією. Ці умови завжди є складними для людини, тому потрібно максимально комфортно себе почувати в даній ситуації, щоб ефективність виконання поставлених задач зросла.

Для того щоб мінімізувати отримання стресу у працівника поліції потрібно організовувати процес вогневої підготовки не тільки у спокійній обстановці та при денному освітленні, а й в умовах коли є недостатність освітлення. Нами визначені способи вогневого контакту в умовах недостатньої освітленості.

Перша група способів може проводитись в тирі з використанням:

1) мішеней, які не тільки знаходяться в стаціонарному положенні, а й є:

- хитні;
- рухомі;
- ті, що піднімаються;

2) ведення вогневого контакту з різних положень:

- стоячи;
- лежачи;
- сидючи.

Друга група:

- з різних укриттів;
- з ліхтарями та стробоскопами;
- з оцінкою обстановки з урахуванням органів слуху та нюху;
- у приміщеннях будинку, підвалу, на відкриті місцевості;
- в малих оперативних групах;
- з використанням службового транспорту;
- з різної зброї.

У Харківському Національному університеті внутрішніх справ у період з 2018–2019 роки нами було проведено ряд експериментів. Під час проведення експериментів нами було проаналізовано ефективність виконання поставлених завдань в умовах гарного освітлення, та за умови недостатньої видимості. Перший етап експерименту було поділено на два етапи: 1-й проходив в навчальному класі, розміром 15*7 метрів, в якому столи розташовувались в два ряди. На столах знаходились пронумеровані аркуші паперу в довільному порядку від 1 до 20. Особа заходила у приміщення, розташовувалась посередині двох рядів, спиною до них. За командою він мав повернутися до карток і назвати послідовність у порядку зростання, вказуючи рукою на кожне число, яке називає, як найшвидше. Кількість учасників складала 20 осіб. Середній час, склав 37,2 с.

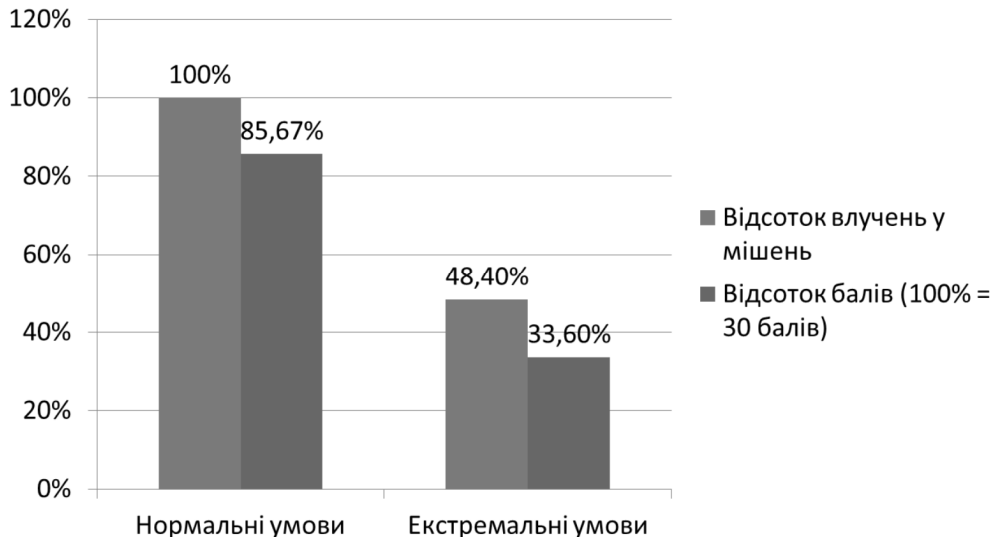
2-й етап проводився в тому ж приміщенні, з тими ж умовами завдання, але у вечірній час при недостатньому освітленні і без використання індивідуальних засобів освітлення. Середнє значення часу склало 167,4 с.

Як ми бачимо, результати експерименту свідчать про збільшення часу при відсутності освітлення, що погіршує оцінку обстановки, та зниження ефективності поставленого завдання.

Під час наступного експерименту нами було встановлено вплив недостатньої освітленості на ефективність дій правоохоронців в оперативній обстановці. Експеримент відбувався в стрілецькому тирі на відстані 10 метрів від рубежу відкриття вогню, розташовувалась грудна мішень, світло було ввімкнуте, особа за командою «Вогонь!» починала виконувати вправу. В експерименті приймало участь 10 учасників.

Під час другої частини даного експерименту в цьому приміщенні, але на відстані 2-х метрів від мішені розташовувався стробоскоп, світло якого падало на стрільця. Світло в тирі було вимкнуте, особа становилась передом до мішені із заплющеними очима, потім вмикався стробоскоп та за командою «Вогонь!» особа починала вправу.

Середня кількість балів в нормальних умовах складає 85,67 % (100 %=30 балів), а в екстремальних умовах даний відсоток складає 33,60 %.

Під час третього експерименту, який відбувався в стрілецькому тирі. На відстані 25 метрів від рубежу відкриття вогню, розташовувалась грудна мішень, у положенні сидячі та лежачи, з освітленням та без нього, а також визначався вплив носіння ЗІБ на ефективність стрільби. В експерименті приймало участь 10 учасників

Більш суттєво влучність знизилася при стрільбі з положення лежачі. В нормальних умовах влучність знизилася на 18,75 % (у положенні сидячі зниження відбулося на 7,9 %), а при носінні ЗІБ на 19,6 % (у положенні сидячі зниження відбулося на 12,86 %).

Обмеження у рухах при носінні засобів індивідуального бронезахисту та браку освітлення суттєво знижують влучність стрільця. Це відбувається за рахунок незручності ЗІБ та додаткової роботи м'язів при утриманні тіла у певному положенні. Зміна положення тіла під час стрільби дуже суттєво впливає на влучність, по-перше за рахунок відсутності попереднього досвіду такої стрільби, а по-друге, за рахунок м'язової роботи по утриманню рівноваги.

Висновки. Слід відзначити те що воневий контакт носить швидкоплинний характер і обумовлений інтенсивними динамічними навантаженнями. Відсутність освітлення значно зменшує час на адаптацію зору стрільця та погіршує влучність його стрільби. Перенесення лінії вогню та ведення вогню відбувається майже без прицілювання (інтуїтивна стрільба) за рахунок «м'язової пам'яті», рефлекторно. Носіння засобів індивідуального броне захисту передбачає врахування їх конструктивних особливостей та експлуатаційних якостей. Під час стрільби враховують не тільки фізичний стан стрільця, а й усі відволікаючі фактори. Проводити заняття потрібно по мірі зростання та ускладнення завдань. Для того щоб він отримував певні навички та відбулась первинна адаптація до цих умов.

Список бібліографічних посилань

1. Логачов М. Г. Психологічна підготовка особового складу спеціальних підрозділів ОВС до дій в екстремальних умовах : автореф. дис. ...канд. психол. наук. Харків, 2001. 16 с.
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 27.10.2019).
3. Про затвердження Інструкції з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України від 11.10.2018 № 828 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1249-18/ed20181011#n22> (дата звернення: 27.10.2019)
4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 27.10.2019).
5. Власенко І. В., Чміль М. О., Федоров В. В. Ступінь впливу екстремальних умов на працівників міліції при використанні ними вогнепальної зброї. *Право і Безпека*. 2012. № 4 (46). С. 335–338. URL: <http://old.pb.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=21431> (дата звернення: 27.10.2019).

6. Циркуленко А. М. Особливості виконання службово-бойових завдань // Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони : матеріали регіон. круг. столу (м. Харків, 19 квіт. 2019 р.) / редкол.: Є. О. Меленті (голов. ред.), І. В. Євтушенко (заст. голов. ред.), О. А. Гарбузов та ін. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. Вип. 3. С. 189–193.

7. Циркуленко С. С. Критерії та показники прийняття рішення командира під час несення служби з охорони публічного порядку // Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони : матеріали регіон. круг. столу (м. Харків, 19 квіт. 2019 р.) / редкол.: Є. О. Меленті (голов. ред.), І. В. Євтушенко (заст. голов. ред.), О. А. Гарбузов та ін. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. Вип. 3. С. 193–195.

8. Стрельба в темноті і при недостатньому освітленні // Last day club. URL: <http://lastday.club/low-light-shooting-guide> (дата звернення: 27.10.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК 342.3

Светлана Анатольевна ЦЮГА,

*старший преподаватель кафедры теории и истории
государства и права Учреждения образования
«Брестский государственный университет
имени А. С. Пушкина»*

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИЗБИРАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ: АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА

Современные инновационные технологии проникают во все сферы жизнедеятельности нашего общества. Избирательный процесс не исключение. Многие страны уже давно начали применять интернет-технологии в избирательной кампании. Современные избирательные технологии активно используются при проведении выборов и референдумов в Великобритании, Эстонии и Швейцарии, а также на муниципальных выборах в Канаде и партийных выборах в США и Франции. Как видим, электронная демократия набирает обороты и с каждым годом все больше стран использует IT-технологии в избирательных процедурах.

Проанализируем наиболее часто встречающиеся проблемы в избирательном процессе (неточности в составлении списков избирателей, нарушения при осуществлении избирательных действий и процедур, ошибки при подсчете голосов и др.) и предложим варианты их решения при помощи инновационных технологий, успешно применяющихся в зарубежных странах.

Итак, встречаются случаи, когда одно лицо фигурирует в нескольких избирательных списках, и на выборах (референдуме) избиратель голосует несколько раз. Для предотвращения таких нарушений полагаем возможным создать государственный реестр избирателей. Так, например, существует «Государственный регистр избирателей – единая интегрированная информационная система учета избирателей Республики Молдова, созданная на основе Государственного регистра населения, предназначенная для сбора, хранения, обновления и анализа информации о гражданах Республики Молдова, включая находящихся за рубежом, которые достигли 18-летнего возраста и не лишены законом права избирать» [1]. Регистр является единственным официальным источником персональных данных граждан Республики Молдова, обладающих избирательным правом. Возможность применения такого реестра обсуждается и в других странах. Так, в Украине в мае 2018 года прошел пилотный тренинг для сотрудников органов Государственного реестра избирателей на тему «Роль Государственного реестра избирателей в избирательном процессе», участниками которого стали представители органов Государственного реестра избирателей Житомирской, Киевской и Черниговской областей [2].

Для реализации данного предложения, основываясь на положительном опыте зарубежных стран, предлагаем в Республике Беларусь разработать Положение «О Государственном реестре избирателей», где закрепить понятие, назначение и сферу его применения, установить порядок создания и ведения реестра, определить содержание и правовой режим обработки и использования содержащейся в нем информации, закрепить правовой статус администратора и регистратора, установить контроль за использованием персональных данных и ответственность за ненадлежащее использование или искажение информации реестра. На сайте Центральной избирательной комиссии Республики Беларусь по выборам и проведению республиканских референдумов (далее ЦИК) создать страницу «Государственный реестр избирателей» с соответствующим программным обеспечением.

Таким образом, при помощи Государственного реестра будет осуществляться идентификация избирателей и будет исключена возможность повторного голосования. Также будет упрощен порядок уточнения списков избирателей.

В Кыргызстане вообще стоит вопрос необходимости создания электронной базы данных избирателей с биометрическими показателями.

Принцип гласности избирательного процесса может быть обеспечен не только при помощи института наблюдения, но и при использовании видеонаблюдения, проводимого в местах голосования и трансляции изображения посредством сети Интернет. К тому же, это надежный способ фиксации нарушений при осуществлении избирательных процедур со стороны любого участника избирательного процесса. Для этого на избирательных